

IES Álvaro Cunqueiro

Vigo

1 ANTONIO FRAGUAS

AS IRMANDADES DA FALA
O PARTIDO GALEGUISTA
O SEMINARIO DE ESTUDIOS GALEGOS
O HISTORIADOR E O RECOPILADOR
O DIRECTOR DO MUSEO DO POBO GALEGO

Antonio Fraguas nace en 1905 en Lourido, provincia de Lugo. Exerce como profesor no instituto da Estrada desde 1933 ata que, en 1936, é purgado do ensino pola súa ideoloxía e militancia. Volve á docencia en 1938, nunha academia privada, e en 1942 é readmitido na universidade. En 1950 recupera por fin a súa cátedra.

Don Antonio era cronista xeral de Galicia, xefe de estudos e profesor de Historia de Castela e Lousada Diéguez, alumno de Castela e Lousada Diéguez, Estuda a carreira de Filosofía e Letras na Universidade de Compostela e en 1926 comeza a dar clases na universidade. En 1932 casa con Teresa Martínez, a compañeira da súa vida.

Antonio Fraguas Fraguas

17 DE MAIO DÍAS DAS LETRAS GALEGAS 2019

2 ANTONIO FRAGUAS

AS IRMANDADES DA FALA
O PARTIDO GALEGUISTA
O SEMINARIO DE ESTUDIOS GALEGOS
O HISTORIADOR E O RECOPILADOR
O DIRECTOR DO MUSEO DO POBO GALEGO

Antonio Fraguas é un autor prolífico, que conta con dúzias de obras e máis de 1.300 publicacións espalladas en revistas, xornais e volumes colectivos. Nelas trata campos moi diversos do saber, como a antropoloxía, a historia, a xeografía, a etnografía e a biografía.

Na primeira etapa escribe artigos en *Nos* e *A Nosa Terra*. Participa no traballo "Memorias do Saviñán" (incluído nos *Arquivos do Seminario de Estudos Galegos*) e na obra *Terras de Melide*.

Na pousadura retoma a escrita, nesta ocasión en castelán e centrada nos estudos etnográficos. Non volverá ao galego ata os anos sesenta, con "Sebastián González García-Paz. Notas da súa vida e do seu tempo".

En 1950 abre unha fase de publicacións moi vixazas, froito de anos de investigación: *Geografía de Galicia*, *Lugo*, *Manuel Margulid*, *Aportacións á etnohistoria de Cotobade*, *Aquino Iglesias Alvario*. Vida e obra e *Romarias e Santuarios* son algúns exemplos.

Desde o Museo do Pobo Galego, o Consello da Cultura Galega e a Real Academia Galega, continuará as súas investigacións, publicacións e participacións en congresos como amento conferenciante ata os seus últimos días.

Antonio Fraguas Fraguas

17 DE MAIO DÍAS DAS LETRAS GALEGAS 2019

3 ANTONIO FRAGUAS

AS IRMANDADES DA FALA
O PARTIDO GALEGUISTA
O SEMINARIO DE ESTUDIOS GALEGOS
O HISTORIADOR E O RECOPILADOR
O DIRECTOR DO MUSEO DO POBO GALEGO

A infancia e mocidade de Antonio Fraguas coincide con dous movementos políticos que caracterizarán as primeiras décadas do século XX galego: o Agrarismo e as Irmandades da Fala.

O seu coñecemento do mundo rural aproxímanos aos valores do Agrarismo, que se traballa na modernización da cultura e das sociedades agrarias na loita contra os foros.

En 1924 funda en Pontevedra, con varios compañeiros, a Sociedade da Lingua para defender o galego e elaborar un dicionario.

Neste mesmo ano afilíase de Irmandades en Santiago de Compostela.

Este ambiente no que axitan editoriais, se fomenta o uso da lingua en actos públicos e se traballa na modernización da cultura e literatura galega será unha influencia fundamental para el, como se constata nos artigos que publica no xornal vocero da asociación, *A Nosa Terra*.

A súa pertenza ás Irmandades foi o xerme Galeguista.

Antonio Fraguas Fraguas

17 DE MAIO DÍAS DAS LETRAS GALEGAS 2019

4 ANTONIO FRAGUAS

AS IRMANDADES DA FALA
O PARTIDO GALEGUISTA
O SEMINARIO DE ESTUDIOS GALEGOS
O HISTORIADOR E O RECOPILADOR
O DIRECTOR DO MUSEO DO POBO GALEGO

En 1931, ano da proclamación da II República, Antonio Fraguas alíase con Alvaro de las Casas, Lois Tobío, Luis Seoane, Ricardo Carballo Calero, Primitivo R. Semur, Sebastián González e Anxel Casal, entre outros, o *Manifesto de Esquerda Galeguista*, que defende o "dereito indiscutible do pobo galego autodefinir o seu destino, no ordo político". Esta formación une ao Partido Galeguista, que se funda o mesmo ano e que ten como obxectivo principal a redacción do Estatuto de autonomía.

Desde 1933 a 1936, Fraguas é o secretario do Partido Galeguista na Estrada. Nas eleccións xerais de 1936, participa como membro do Partido Galeguista na Fronte Popular e desenvolve un intenso labor na campaña en prol do Estatuto.

O golpe de Estado contra a República sorprendeu cunha represión inmediata. Refuxiase na súa aldea e consegue salvar a vida. Todo isto mudará para quen alonxara a cultura, a renovación pedagóxica e a ideoloxía do Partido Galeguista.

Antonio Fraguas Fraguas

17 DE MAIO DÍAS DAS LETRAS GALEGAS 2019

5 ANTONIO FRAGUAS

AS IRMANDADES DA FALA
O PARTIDO GALEGUISTA
O SEMINARIO DE ESTUDIOS GALEGOS
O HISTORIADOR E O RECOPILADOR
O DIRECTOR DO MUSEO DO POBO GALEGO

En Compostela don Antonio atopo o lugar axeitado para desenvolver a súa vocación polo estudo da cultura galega. En 1928 ingresa no Seminario de Estudos Galegos (SEG), institución interdisciplinaria na que intelectuais do SEG dan a coñecer as súas pesquisas nunha nova prosa científica en lingua galega.

O labor do Seminario estruturouse en varias seccións divididas por cadencas: Xeografía e Folclore, dirixida por Risco, e colabora a millo na de Xeografía, con Otero Pedrayo, ou na de Prehistoria, con Cuevillas.

Dentro do SEG, ocupábase da biblioteca, impulsou a creación dunha hemeroteca e participou nas súas veiras. Estrabese nestas campañas en 1928, no Saviñán, onde realiza o inventario dos sepulcros megalíticos. En 1929 axúdase a Cuestivas megalíticas, traballo que na catalogación de castros, traballo que na obra emblemática da institución.

En 1936, o golpe militar trae a importante transición da institución, que é pechada decorada.

Antonio Fraguas Fraguas

17 DE MAIO DÍAS DAS LETRAS GALEGAS 2019

6 ANTONIO FRAGUAS

AS IRMANDADES DA FALA
O PARTIDO GALEGUISTA
O SEMINARIO DE ESTUDIOS GALEGOS
O HISTORIADOR E O RECOPILADOR
O DIRECTOR DO MUSEO DO POBO GALEGO

Non é posible entender a figura de Antonio Fraguas sen ter en conta o seu labor docente.

En 1928 iníciase como profesor na Facultade de Filosofía e Letras e na Facultade de Segunda Ensinanza de Santiago de Compostela. En 1933 obtén a plaza no Instituto da Estrada. Don Antonio quería que o centro se convertira en centro de conferencias para mellorar o nivel cultural local. Co seu alumnado catalogará os castros e muros da zona.

Co inicio da guerra, é suspendido de emprego e soldo e destituído da súa cátedra. Sen posibilidades de continuar no ensino público cultura, funda en 1940 a Academia Davis. En 1942 retoma a facultade.

En 1924 funda en Pontevedra, con varios compañeiros, a Sociedade da Lingua para defender o galego e elaborar un dicionario.

Antonio Fraguas Fraguas

17 DE MAIO DÍAS DAS LETRAS GALEGAS 2019

7 ANTONIO FRAGUAS

AS IRMANDADES DA FALA
O PARTIDO GALEGUISTA
O SEMINARIO DE ESTUDIOS GALEGOS
O HISTORIADOR E O RECOPILADOR
O DIRECTOR DO MUSEO DO POBO GALEGO

Entre os campos do coñecemento aos que se dedicou Antonio Fraguas, a xeografía e a historia ocupan un lugar fundamental.

No Seminario de Estudos Galegos, participa na catalogación de castros nas veiras de Lemos, Deza, Fistera e a Terra de Melide, que dará lugar á obra do mesmo nome. Na Sección de Xeografía realiza traballos sobre as Rías Baixas e as terras de Cotobade, que non chegaran a publicarse.

Preocupado pola divulgación da cultura, os froitos das súas investigacións están presentes en multitude de publicacións, como a súa *Geografía de Galicia* (1963), onde non só se dedica a xeografía, orografía e clima, senón estuda a xeoloxía, orografía e clima, senón que tamén repasa na agricultura, pastas e valores tradicionais.

A súa principal achega á historia será a súa tese de doutoramento, un estudo do colexio-universidade fundado polo arcebispo Fonseca, que á orxe dos lares de Cotobade, que non chegaran a publicarse.

Los colegas de Fonseca (1958).

Antonio Fraguas Fraguas

17 DE MAIO DÍAS DAS LETRAS GALEGAS 2019

8 ANTONIO FRAGUAS

AS IRMANDADES DA FALA
O PARTIDO GALEGUISTA
O SEMINARIO DE ESTUDIOS GALEGOS
O HISTORIADOR E O RECOPILADOR
O DIRECTOR DO MUSEO DO POBO GALEGO

Fraguas foi un orgulloso promotor da cultura material e espiritual do país. Contribuíu activamente a preservar a cultura material e espiritual do país.

Iniciase como etnógrafo no Seminario de Estudos Galegos. En 1930 recolle os costumes do Carnaval en "O Entroido nas terras do sul de Cotobade". A partir de entón, moitos serán os temas de contido etnográfico dos seus artigos e libros.

Así, a relixiosidade, plan importante na súa vida, aparece en "O culto do morto" ou en *Romarias e santuarios*. As lendas, a música, as cantigas, as copias, e todas as manifestacións de literatura oral de Galicia recollidas en *El traje gallego*, as festas, as copias e cultura tradicional foxe do todo e cultura tradicional foxe do todo e cultura tradicional foxe do todo.

Antonio Fraguas Fraguas

17 DE MAIO DÍAS DAS LETRAS GALEGAS 2019

9 ANTONIO FRAGUAS

AS IRMANDADES DA FALA
O PARTIDO GALEGUISTA
O SEMINARIO DE ESTUDIOS GALEGOS
O HISTORIADOR E O RECOPILADOR
O DIRECTOR DO MUSEO DO POBO GALEGO

Non cabe dúbida do amor de Antonio Fraguas polos libros. Nel a palabra "bibliofilia" acadou toda a súa extensión. Anecdoticamente, podemos dárse a adquisición dos seus primeiros exemplares, en 1919, en Pontevedra, merca de compendios de xeografía, revistas e folletos.

Desde entón, a súa biblioteca persoal non deixará de medrar.

É bibliotecario do Seminario de Estudos Galegos, da Real Sociedade de Amigos do País de Santiago, da biblioteca da Academia Galega de Ciencias, da do Instituto Padre Sarmiento e da do Museo do Pobo Galego.

En 1984 doalga ao Museo do Pobo Galego a súa biblioteca persoal, "o seu tesouro" de preto de 20.000 volumes, entre libros, revistas e folletos.

O seu saber enciclopédico e humanista provén en gran parte dos libros, mais a súa cultura tiña unha sólida base popular. Así o recolle a propia Fraguas no definíalo como "un home modesto, un aldeán e nada máis".

Antonio Fraguas Fraguas

17 DE MAIO DÍAS DAS LETRAS GALEGAS 2019

10 ANTONIO FRAGUAS

AS IRMANDADES DA FALA
O PARTIDO GALEGUISTA
O SEMINARIO DE ESTUDIOS GALEGOS
O HISTORIADOR E O RECOPILADOR
O DIRECTOR DO MUSEO DO POBO GALEGO

Antonio Fraguas e Xaquín Lorenzo son dous importantes promotores dun novo centro que abre as súas portas en 1977 en Santiago de Compostela: o Museo do Pobo Galego. Fraguas será o seu primeiro director e en 1989, tras o falecemento de Xaquín Lorenzo, asumirá tamén a presidencia.

Este museo antropolóxico recupera un artigo proxecto do Seminario de Estudos Galegos: o Museo Etnográfico de Galicia, entidade que buscaba conservar, espallada e difundir a cultura material e espiritual da nosa terra.

Froito do gran labor realizado por Fraguas, hoxe en día conta cunha ampla colección de preto de 13.500 rexistros, que se expón en salas como a dos oficios tradicionais, a do campo ou a do mar.

Ademais, dispón dunha biblioteca, fonte de información de moitos investigadores do Departamento de Educación e Cultura, que organiza actividades dirixidas aos estudos públicos, e do Servizo de Publicacións, que leva ao prelo os documentos resultantes da súa actividade científica e expositiva.

Antonio Fraguas Fraguas

17 DE MAIO DÍAS DAS LETRAS GALEGAS 2019